

Σταύρος Παπασταυρόπουλος
Ιατρός, πρώην Δήμαρχος Λαυρείου

Ιάκωβος Διαμαντόπουλος, ο ιατρός, ο πολιτικός, ο άνθρωπος

ΣΕ ΑΥΤΗ την επιστημονική συνάντηση της ΝΑ. Αττικής που από μέρες πραγματοποιείται στην πόλη μας, θέλησα να κάνω μια μικρή παρέμβαση, γιατί θεωρώ ότι οφείλω, ως ιατρός, ως ενεργός πολίτης, ως τέως δήμαρχος και ως πολιτικός, να αναφερθώ στη ζωή και στο έργο ενός άξιου τέκνου αυτής της πόλης. Σ' έναν άνθρωπο που γεννήθηκε στο Λαύριο πριν από εκατό περίπου χρόνια και ο οποίος με την πορεία του και τη γενικότερη στάση του στη ζωή τίμησε την πόλη στην οποία γεννήθηκε, την πρόβαλε, της συμπαραστάθηκε, την έκανε πολλαπλά να νιώσει υπερήφανη.

Δικαιούται, νομίζω, να του αποδοθεί, έστω και καθυστερημένα, με την ευκαιρία αυτής της συνάντησης, ελάχιστος φόρος τιμής από όλους εμάς τους νεότερους, οι οποίοι εμπνεόμεθα από τα ίδια ιδανικά και την ίδια αγάπη για την πόλη μας και την κοινωνία.

Αναφέρομαι στον Λαυριώτη, διαπρεπή ιατρό, Ιάκωβο Διαμαντόπουλο, τον οποίο από τη διακονία της Ιατρικής τον απέσπασε η πολιτική, γιατί θεώρησε ότι μέσω αυτής θα μπορούσε να προσφέρει περισσότερο στον συνάνθρωπο, στην πόλη του, στην πατρίδα του.

(Ο ίδιος έλεγε ότι ένας άλλος λόγος που τον ώθησε να πολιτευτεί ήταν η επιθυμία του να αντιδράσει στον τρόπο ανάδειξης των πανεπιστημιακών διδασκάλων, οι οποίοι ανηγορεύοντο όχι με την αρχή της αξιοκρατίας και βάσει των επιστημονικών τους προσόντων, αλλά με τις γνωστές μεθόδους που ισχύουν ακόμη και σήμερα στον τόπο μας και οι οποίες δύο φορές τον απέκλεισαν από μια πανεπιστημιακή καριέρα.)

Ο Ιάκωβος Διαμαντόπουλος γεννήθηκε εδώ στο Λαύριο, το 1905, και απεβίωσε στην Αθήνα το 1993, σε ηλικία 88 ετών. Τελείωσε το σχολείο εδώ στη γενέτειρά του και μετέβη στη Γερμανία για ανώτερες σπουδές, όπου σε ηλικία 21 ετών ανεκηρύχθη διδάκτωρ της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Βερολίνου.

Είχε λαμπρή επιστημονική σταδιοδρομία και έφθασε στη θέση του Διευθυντή του Δημοτικού Νοσοκομείου Αθηνών «Η Ελπίς».

Το 1956 ίδρυσε δική του κλινική με το όνομα «Άγιος Χαράλαμπος».

Εθελοντής στην πρώτη γραμμή στο Αλβανικό Μέτωπο συνέχισε τον αγώνα του κατά των κατακτητών και κατά τη διάρκεια της κατοχής μέσα από τις γραμμές της αντιστασιακής οργάνωσης «Τρίαινα», της οποίας υπήρξε ιδρυτής. Επρόκειτο για ομάδα ιατρών, για τον αγώνα της οποίας αναφέρεται ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στα απομνημονεύματά του.

Για τους αγώνες του τιμήθηκε με τον «Πολεμικό Σταυρό», το «Μετάλλιο Εξαιρετων Πράξεων» και τον «Χρυσούν Σταυρό του Φοίνικος μετά Ξιφών», καθώς και με πολλά παράσημα άλλων συμμαχικών κρατών.

Εισήλθε στην πολιτική μετά τον Εμφύλιο και εξελέγη για πρώτη φορά βουλευτής Υπολοίπου Αττικής το 1951 με το κόμμα των Φιλελευθέρων υπό τον Σοφοκλή Βενιζέλο και επανεκλέγη με την Ένωση Κέντρου υπό τον Γ. Παπανδρέου, διατηρώντας τη βουλευτική του ιδιότητα μέχρι την 21η Απριλίου του '67, όταν η δικτατορία τον βρήκε Α΄ Αντιπρόεδρο της Βουλής.

Διετέλεσε επίσης υπουργός Υγείας, υπουργός Παιδείας και υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου.

Παρά τις φυλακίσεις και τις εξορίες, κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, οι οποίες τον ανάγκασαν να κλείσει την κλινική του, συνέχισε τον αγώνα του για την επαναφορά της Δημοκρατίας και του κοινοβουλευτισμού στη χώρα μας, με δηλώσεις, ποιήματα και αγωνιστικές προτάσεις.

Σε όλες του τις αποφάσεις και στη συνολική του πορεία, τον στήριξε η ακούραστη σύντροφος, η σύζυγός του Ευφροσύνη Αγιουτάντη, με την οποία απέκτησε τέσσερα παιδιά, την Ελένη, την Ελλάδα, τον Γιώργο και τον Μανώλη.

Οι δυο γιοι του ακολούθησαν τα βήματα του πατέρα τους, ως προς την ιατρική, και ο μιν ένας είναι διευθυντής της Γ΄ Χειρουργικής Κλινικής του νοσοκομείου «Ευαγγελισμός», ο δε άλλος καθηγητής της Αγγειολογίας και διευθυντής της Δ΄ Παθολογικής Κλινικής του ίδιου νοσοκομείου. Κλινικές στις οποίες σήμερα κάθε Λαυριώτης βρίσκει στοργή, ιατρική φροντίδα και περίθαλψη, γιατί οι υιοί Διαμαντόπουλοι κρατούν σφιχτά μέσα στην καρδιά τους τις παρακαταθήκες του πατέρα τους και την αγάπη που είχε και ο ίδιος για την πόλη του, το Λαύριο.

Το επιστημονικό έργο του Ιάκωβου Διαμαντόπουλου είναι μεγάλο και «αθορύβως, ανιδιοτελώς και μετά πίστεως και ιεραποστολικής εμμονής επιτελεσθέν», όπως αναφέρει ο Γ. Πουρναρόπουλος, καθηγητής της Ιστορίας της Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Αξιοσημείωτος θεμέλιος λίθος του επιστημονικού του έργου η πρωτότυπος διατριβή του το 1926 «Περί πρωτοπαθών πνευματικών όγκων, ιδίως εκείνων οίτινες διαφεύγουν την κλινικήν διάγνωσιν», η οποία έγινε δεκτή από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Βερολίνου.

Σταθμοί σημαντικοί απετέλεσαν οι εργασίες του «Περί νέας νόσου των ανθρώπων και των κατοικιδίων ζώων το πρώτον παρατηρηθείσης παρ' ημίν εν Λαυρίω και οφειλομένης εις χρονίαν δι' ενώσεως φθορίου δηλητηρίασιν», η οποία ανακοινώθηκε στην Ιατρική Εταιρεία Αθηνών στις 6 Απριλίου του 1950 και αναφέρεται στη φθορίαση των οδόντων των κατοίκων του Λαυρίου.

Στη διαπίστωσή του ότι για τη χαρακτηριστική χροιά των οδόντων των Λαυριωτών ευθύνεται η υψηλή ποσότητα φθορίου στο πόσιμο ύδωρ της πόλης οδήγησε τον Ιάκωβο Διαμαντόπουλο η παρατήρησις ότι κεχρωσμένους οδόντας είχαν μόνο οι αυτόχθονες κάτοικοι του Λαυρίου, ενώ στους κατοίκους του γειτονικού χωριού της Πλάκας δεν παρατηρείτο το φαινόμενο αυτό. Έτσι παρακινήθηκε σε έρευνα περί του αιτίου για να καταλήξει στο γνωστό συμπέρασμα με τη βοήθεια και του Ελληνικού Ινστιτούτου Pasteur.

Σημασία έχουν επίσης οι ανακοινώσεις του στις συνεδριάσεις της Ιατρικής Εταιρείας Α' Αθηνών «Περί χορηγήσεως βιταμίνης Β προς θεραπευτικό σκοπό επί γενικών, ειδικότερον δε, νευρικών διαταραχών, με ικανοποιητικά αποτελέσματα» τον Ιανουάριο του 1940 και «Περί ακροκυανώσεως φυματιώδους αιτιολογίας» τον Μάρτιο του 1940, που σημαίνει πως ακόμα και σε αντίξοες συνθήκες, όπως αυτές του πολέμου που διεξήγε η χώρα μας την εποχή εκείνη, ο Ι. Διαμαντόπουλος δεν σταμάτησε ούτε στιγμή να υπηρετεί την επιστήμη και τον άνθρωπο. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής, το θέμα που απασχόλησε εφιαλτικά τους ιατρούς των Αθηνών υπήρξε ο λιμός. Στο θέμα αυτό ο Διαμαντόπουλος αφιέρωσε αρκετές εργασίες όπως:

- «Σχέσεις υποσιτισμού και νοσήσεως εν γένει».
- «Υποβιταμίνωσις».
- «Πελάγρα κατά τον λιμόν της Κατοχής».
- «Περί οιδηματικής νόσου».

Ουδέποτε σταμάτησε να καταγράφει τις σημαντικές παρατηρήσεις του «επί της φθορίασεως των οδόντων των κατοίκων του Λαυρίου», τις οποίες δημοσίευσε στο οδοντιατρικό περιοδικό *Οδοντοστοματολογική περίοδος* τον Σεπτέμβριο του 1948, στις οποίες κλείνοντας αναφέρει:

«Αναμφισβήτητος η ευεργετική επίδρασις του φθορίου επί των οδόντων των κατοίκων του Λαυρίου, συντελούντος εις την εμφάνιση σημαντικής ελαττώσεως της νοσηρότητας των οδόντων.

»Πολύ φοβούμαι όμως, ότι αρκετοί νέοι, ασφαλώς δε όλαι αι νεανίδαι του Λαυρίου ευχαρίστως αντήλλασον τους δυσειδείς και αναλγήτους σημερινούς οδόντας των με άλλους στιλπνοτέρους και περισσοτέρας οδύνας προξενούντας».

Επίσης αξιοσημείωτες είναι οι νοσολογικές του μελέτες επί των κατοίκων του Λαυρίου, διότι πλην της φθορίασεως ο Ι. Διαμαντόπουλος διεπίστωσε σε αυτούς «χρονία δηλητηρίασιν εξ αρσενικού και μολύβδου», τις οποίες κατέγραψε σε ειδική εργασία σε συνεργασία με τον ιατρό Βασ. Βοΐλα. Παρατήρησε επίσης «μει-

ωμένην διαφοράν συχνότητος φυματιώσεως, καρκίνου και βαρύτατης καρδιοπάθειας εις το Λαύριον σε σχέση με άλλες περιοχές της Αττικής».

Σε συνεργασία με τον καθηγητή και ακαδημαϊκό Μαλάμο κατέγραψε «ενδιαφέρουσες αιματολογικές καταστάσεις των κατοίκων του Λαυρίου», καθώς επίσης σε συνεργασία με τον καθηγητή Ωτορινολαρυγγολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Γιαννούλη κατέγραψε, πλην των γνωστών συμπτωμάτων των δηλητηριάσεων εκ βαρέων και τοξικών μετάλλων, «διάτρησιν του ρινικού διαφράγματος εξ επιδράσεως αρσενικού».

Οδηγήθηκε επίσης εις το καταγεγραμμένο συμπέρασμα ότι «επί διαφόρων νόσων των κατοίκων του Λαυρίου, το νευρικό σύστημα προσβάλλεται ευκολωτέρως, πιθανώς λόγω εξασθενήσεως τούτου εκ της χρονίας επιδράσεως του μολύβδου».

Όλα τα ανωτέρω ευρίσκονται καταγεγραμμένα στην «Έκθεση πεπραγμένων του εξωτερικού παθολογικού ιατρείου του Δημοτικού Νοσοκομείου “Η Ελπίς” 1935-1940», η οποία έκθεσις δημοσιεύτηκε το 1941.

Σειρά δερματολογικών και αφροδισιολογικών περιπτώσεων απησχόλησαν επίσης τον Ι. Διαμαντόπουλο, αφού πλήθος δημοσιευμάτων αφορούν:

- τη «θεραπεία της λέπρας»,
- τη «θεραπεία της κνιδώσεως διά διαίτης πτωχής εις άλας»,
- «περί οστρακοειδούς εξανθήματος εκ χρήσεως φαρμάκων»,
- «περί ιχθυάσεως του δέρματος»,
- «περί σκληροδερμίας»,

δηλαδή θέματα που και σήμερα απασχολούν τη σύγχρονη Ιατρική.

Επίσης στην Τοξικολογία ενδιαφέρουσες είναι οι εργασίες του:

- «Περί δηλητηριάσεως δι’ αφεψήματος σπερμάτων κίκεως»
- «Δηλητηριάσεως εκ βράσεως χόρτων στραμωνίου»
- «Θεραπεία της δι’ άχνης Hg δηλητηριάσεως».

Τέλος, εις τον Ι. Διαμαντόπουλο ανήκει η τιμή της εφαρμογής νοβοκαΐνης επί βαρείας σκληροδερμίας αρκετά έτη πριν εφαρμοστεί αυτή από τη Ρουμάνια ιατρό-γεροντολόγο Aslan.

Αυτή ήταν σε λίαν γενικές γραμμές η συμβολή του συμπολίτη μας ιατρού Ιάκωβου Διαμαντόπουλου εις την προαγωγήν της επιστήμης και την πρόοδο της ελληνικής Ιατρικής και της Ιατρικής γενικότερα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ουδέποτε έθεσε υποψηφιότητα για ακαδημαϊκό τίτλο και λυπηρόν είναι το γεγονός ότι, ενώ δεν αμφισβητήθηκε ποτέ η αξία της επιστημονικής του προσφοράς, δεν του εδόθη ποτέ η ευκαιρία της πανεπιστημιακής καριέρας.

Και είναι λυπηρόν διότι: ούτε η κατάρτισις, ούτε η ερευνητική ικανότης, ούτε η επιστημονική κρίσις, ούτε η επιμονή και η υπομονή τού έλειψαν.

Αντιθέτως δε, παρά την έλλειψη κάθε βοήθειας και ενίσχυσης από το κράτος και την πανεπιστημιακή κοινότητα, μόνος και αβοήθητος, δημιούργησε έργον σε-

βαστόν, που αποτελεί παράδειγμα προς μίμησιν για τους νεότερους υπηρέτες του Ασκληπιού.

Ο Ιάκωβος Διαμαντόπουλος, όμως, πέραν του καθαρώς επιστημονικού ιατρικού έργου του, ανέπτυξε δράσιν συνδικαλιστικήν, ως πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών και αντιπρόεδρος του Πανελλήνιου Ιατρικού Συλλόγου, δράσιν κοινωνικήν, πολιτικήν ως βουλευτής, υπουργός και αντιπρόεδρος της Βουλής, αλλά και φιλολογικήν και ποιητικήν.

Διότι, εκτός από το γραπτό επιστημονικό του έργο, ο Ι. Διαμαντόπουλος άφησε πίσω του πλούσιο λογοτεχνικό έργο από το οποίο δεν λείπει η αναφορά του στο Λαύριο.

Από την ποιητική του συλλογή *Ψυχοκαθρεπτίσματα* διαβάζω ένα κομμάτι από το ποίημά του με τίτλο «Στο Λαύριο»:

*...την πόλη που είδα το φως
γνώρισα το σχολείο
και χάρηκα φανταστικά ελπιδοφόρα αύριο,
ας κάμει ο Θεός
εξέλιξης χαλκείο
υπερηφάνεια και χαρά να νοιώθω για το Λαύριο.*

Με την αναγγελία του θανάτου του στις 21 Μαΐου του 1993 αναφέρθηκαν σ' αυτόν πολλοί που τον γνώρισαν και ως γιατρό και ως πολιτικό.

Μεταξύ αυτών, ο σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κωστής Στεφανόπουλος, είπε τα εξής: «Έτρεφα πάντοτε ιδιαίτερη εκτίμηση για τον εντιμότατο πολιτικό, τον ανθρωπιστή επιστήμονα και τον αγνό πατριώτη», ο δε Μιλτιάδης Έβερτ, αναφερόμενος στην προσωπικότητά του, είπε: «Υπήρξε έντιμος πολιτικός και καλός πατριώτης. Δε φοβήθηκε ποτέ το πολιτικό κόστος και με πάθος υποστήριξε τις πολιτικές του απόψεις. Ήταν αυτό που αποκαλούμε “άρχοντας” της πολιτικής. Και τέτοιοι πολιτικοί σπανίζουν».

Ο τ. αντιπρόεδρος της Βουλής Μιχάλης Στεφανίδης, στον επικήδειο λόγο του αναφέρθηκε «στην έντονη δραστηριότητά του και στην ανεκτίμητη επιστημονική προσφορά του, στην άρτια οργανωμένη παθολογική κλινική του Δημοτικού Νοσοκομείου και της κλινικής του “Άγιος Χαράλαμπος” όπου σκληρά και αφιλοκερδώς εμόχθησε για τη θεραπεία χιλιάδων ασθενών, μεταξύ αυτών δε πολλών συμπατριωτών του, θεωρούμενος και δικαίως “ως ο προστάτης των αναξιοπαθόντων πτωχών”».

Οι Λαυριώτες θα τον θυμούνται πάντοτε με ευγνωμοσύνη γιατί προσέτρεχαν σ' αυτόν σε κρίσιμες στιγμές της ζωής τους και έβρισκαν πάντοτε αμέριστη συμπαράσταση, ανιδιοτελή βοήθεια και θεραπεία, μιας και παρέμεινε μέχρι τέλους της ζωής του ιατρός, ανθρωπιστής, Έλληνας.

Ο Δήμος Λαυρεωτικής πρόσφατα, τιμώντας το έργο και την προσφορά του Ιάκωβου Διαμαντόπουλου, άξιου τέκνου αυτής της πόλης, με ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. έδωσε στο δρόμο εμπροσθεν του Κέντρου Υγείας το όνομά του ως ελάχιστο δείγμα αναγνώρισης των όσων ο ίδιος πρόσφερε στην πόλη.